

حرمت و پیامدهای رشوه از بعد اقتصادی و سیاسی

استاد راهنما:

اکرم شاه حسینی

مؤلفان:

۱- شمسی خدادادی^۱

۲- فاطمه السادات لطیفی^۲

۳- مریم اکبریان^۳

۴- منیره شکربیگی^۴

شهرستان هرسین، مدرسه علمیه حضرت زینب کبری (سلام الله علیها)

^۱- طلبه پایه پنجم. استان کرمانشاه، شهرستان هرسین، مدرسه علمیه حضرت زینب کبری (س) شهرستان هرسین.

^۲- طلبه پایه پنجم. استان کرمانشاه، شهرستان هرسین، مدرسه علمیه حضرت زینب کبری (س) شهرستان هرسین.

^۳- طلبه پایه چهارم. استان کرمانشاه، شهرستان هرسین، مدرسه علمیه حضرت زینب کبری (س) شهرستان هرسین.

^۴- طلبه پایه دوم. استان کرمانشاه، شهرستان هرسین، مدرسه علمیه حضرت زینب کبری (س) شهرستان هرسین.

در این نوشتار به بررسی رشوه و حرمت آن و آثار و پیامدها و ... از بعد اقتصادی، سیاسی، اداری ... پرداخته شده و علل بوجود آمدن و راهکار مقابله با رشوه بررسی شده و پدیده ای که در طول تاریخ در جوامع مختلف به شیوه های مختلف برقرار بوده است. و با استدلال به آیه شریفه قرآن به آن پرداخته شده کسی که رشوه گرفته، مدیون صاحب مال است و باید به او برگرداند و تصرفی در آن نمی تواند داشته باشد و در روایات هم تعبیر به خیانت و مال حرام ... نام برده شده و گفته شده سلامت جامعه در گرو روابط اقتصادی سالم می باشد و اگر در میان مردم و هیئۀ حاکم فساد مالی باشد به تباهی جامعه منجر می شود. ریشه رشوه ارتشاء، همان منفعت طلبی می باشد و از دلایل مهم رشوه و فساد اداری در جوامع، فقر فرهنگی و عدم وجود باورهای استوار اخلاقی و عدم تقید به اصول عقلی، دینی و انسانی است. و از جمله بلاهای بزرگ که دامنگیر بشر شده شمرده شده که مانع اجرای عدالت در کشور و سایر کشورهای جهان بوده که باعث بروز ناهنجاریهای اجتماعی شده و از کارهای ناپسند می باشد که تحت عناوین، حق الزحمه، هدیه، شیرینی و ... دست بدست می شود.

واژگان کلیدی: رشوه – ارتشاء – هدیه – رشوه خواری

عنوان	
صفحه	
مقدمه	
۱...	
أ. مفهوم	
رشوه	
۲...	
و	ب. رشوه در لغت و اصطلاح
۲...	
ج. حرمت	
رشوه	
۳...	
د. رشوه در قالب هدیه	
۵...	
ه. تفاوت رشوه و هدیه	
۶...	
و. مذمت رشوه در آموزه های دینی	

ن. رشوه در آیات و روایات و احادیث.....	۲۲.....
س. پیامدهای رشوه.....	۳۰.....
ع. آثار و پیامدهای رشوه خواری از بعد اقتصادی و سیاسی.....	۳۳.....
ف. راهکارهای مقابله با رشوه خواری.....	۳۸.....
ص. راهکارها و پیشنهادهای در رفع رشوه خواری.....	۳۹.....
ق. فتوای مراجع تقلید درباره رشوه.....	۴۰.....
ر. نتیجه گیری.....	۴۲.....
ش. فهرست منابع.....	۴۳.....

حرام است گرفتن آن بر دریافت کننده نیز حرام است و حق تصرف در آن را ندارد^۱.

آیت الله عظام تبریزی، سیستمی و وحید: رشوه دادن در غیر باب قضا، برای گرفتن حق جایز است ولی گرفتن آن بر کسی که وظیفه اش ارائه کار و خدمت است، جایز نیست^۲.

مقام معظم رهبری در پاسخ به استفتائات گوناگون درباره ی رشوه خواران می فرماید:

— پرداخت رشوه و گرفتن آن جایز نیست هر چند باعث ایجاد مشکل و زحمت برای دیگران نشود، چه رسد به موردی که بدون استحقاق، باعث ایجاد مزاحمت برای دیگران شود.

— جایز نیست کارمندان در برابر انجام کار مشتریان که برای آن استخدام شده اند و در برابر آن هر ماه حقوق دریافت می کنند، از مشتریان چیزی بگیرند.

— کارمندان ادارات هم که از نظر قانونی موظف به انجام کار مردمی هستند، حق ندارند هیچ گونه مبلغی را به طور غیر قانونی در برابر انجام کار مراجعین درخواست و یا دریافت کنند. و جایز نیست در آن مال تصرف نمایند، بلکه باید آن را به صاحبانش باز گردانند^۳.

۱- تحریرالوسیله، سید روح الله موسوی خمینی، ج ۲، چاپ اول، قم، موسسه مطبوعات دارالعلم، ص ۴۰۶. جامع المسائل، محمد فاضل لنکرانی، ج ۱، چاپ یازدهم، قم، انتشارات امیر قلم، ص ۲۴۱. استفتاءات جدید، ناصر مکارم شیرازی، ج ۲، چاپ دوم، قم، انتشارات مدرسه امام علی بن ابی طالب (علیه السلام)، ص ۲۱۶. جامع الاحکام، لطف الله صافی گلپایگانی، ج ۲، چاپ چهارم، قم، انتشارات حضرت معصومه (سلام الله علیها)، ص ۱۱۱. اجوبه الاستفتاءات، سید علی حسینی خامنه ای، چاپ اول، قم، دفتر معظم له، ص ۲۷۳. رساله توضیح المسائل، ضامم، محمدتقی بهجت، چاپ نود و دوم، قم، انتشارات شفق، ص ۳.

۲- استفتاءات جدید، جواد بن علی تبریزی، ج ۲، چاپ اول، قم، ص ۲۷۱. منهاج الصالحین، حسین وحید خراسانی، ج ۳، چاپ پنجم، قم، مدرسه امام باقر (علیه السلام)، ص ۱۵. سایت آیت الله سیستمی، سوال و جواب، رشوه، به نشانی <http://www.sistani.org/persian/qa/0924>

۳- اخلاق و احکام کارمندی، محمود اکبری، چاپ نهم، پاییز ۱۳۹۲، ص ۱۸۶.

ر. نتیجه گیری

اگر سیره عملی امامان و ائمه (علیهم السلام) در زندگی فردی و اجتماعی مراعات شود و با متخلفین، برخورد قاطع و جدی صورت گیرد قطعاً افراد سودجو و متخلف، متوجه می‌شوند و سرتسلیم در برابر قانون فرود می‌آورند. از راه های مبارزه با ثروت اندوزی، پیشگیری ترک حرام خواری است. که به عنوان پیروان اسلام و برای رضای خدا، برای زندگی محدود و زودگذر دنیایی خود را به گناه آلوده نکنیم، در بین فقها هم کسی پیدا نمی‌شود که راجع به حرمت اخذ و اعطای رشوه شک و تردیدی داشته باشد و برای دهنده و گیرنده حرام می‌دانند و کسانی که راههای حرام (رشوه ...) مالهای حرام اندوخته و به خانواده خود ارتزاق نمایند خداوند فرزندان آنها را بی دین و فاسد و نسل آنان را ضایع می‌گرداند. انسان باید در کسب مال خود دقت کند تا حلال باشد تا اثراتش بر قلب و روح او و عباداتش مقبول درگاه حق قرار گیرد.

ش. فهرست منابع

*قرآن

۱. ابن اثیر جرزي، مبارک بن محمد، النهایه في غريب الحديث و الاثر، چاپ اول، ۱۳۶۷ .
۲. ابن منظور، محمد بن مکرم، لسان العرب، ج ۱۴ .
۳. اردبيلي، احمد بن محمد، مجمع الفائده و البرهان في شرح اردشاد الازدهان، چاپ اول، قم .
۴. اسحاقى، سيد حسين، فصلنامه رواق اندیشه .
۵. اکبري، محمود، اخلاق و احکام کارمندی، چاپ نهم، قم، زلال، ۱۳۸۹ .
۶. الامام علي (عليه السلام)، عدالت و قضا در اسلام، ج ۱ .
۷. آدلر، آلفرد، شناخت طبيعت انسان .
۸. بهجت، محمدتقي، رساله توضيح المسائل، قم .
۹. تبريزي، جواد بن علي، استفتاءات، چاپ اول، قم .
۱۰. توحيد، ميرزا محمدعلي، مصباح الفقاهه، قم .
۱۱. جعفري لنگرودي، محمدجعفر، ترمينولوژي حقوق، چاپ يازدهم، ۱۳۸۰ .
۱۲. حسيني خامنه اي، سيدعلي، اجوبه الاستفتاءات .
۱۳. حيدري نراقي، علي محمد، حق الناس، چاپ اول، بهار ۱۳۸۶ .
۱۴. الديلمي، حسن بن محمد، ارشاد القلوب ديلمی، قم .
۱۵. رخشان، محمدعلي، رشوه و مکاسب، چاپ اول، ۱۳۹۰ .
۱۶. شاذلي هندي، علاءالدين علي بن الملك ابن قاضي خان قادري، کنزالعمال، ج ۶ .

۱۷. شرفی، محمدرضا، روش های کار برای امر به معروف و نهی از منکر، تهران.
۱۸. شعیری، محمد بن محمد، جامع الاخبار، چاپ اول.
۱۹. شفیعی مازندرانی، سید محمد، اقتصاد در خانواده، چاپ اول، بهار ۱۳۸۷.
۲۰. شهیدی، جعفر، نهج البلاغه، تهران.
۲۱. شیخ حر عاملی، وسایل الشیعه الی التحصیل مسائل الشریعه، چاپ ۸۹.
۲۲. شیخ حر عاملی، وسایل الشیعه، چاپ اول، قم.
۲۳. شیخ طوسی، المبسوط، المکتبه المرتضویه، ۱۳۸۷.
۲۴. طبرسی، ابوعلی فضل بن حسن، مجمع البیان.
۲۵. طبرسی، حسن بن فضل، مکارم الاخلاق.
۲۶. طریحی، فخر الدین، مجمع البحرین، چاپ سوم، ۱۳۷۵.
۲۷. عاملی جُبعی، زین الدین بن نورالدین علی بن احمد، مسالک الافهام، قم.
۲۸. فاضل لنگرانی، محمد، جامع المسائل، ج ۱.
۲۹. فیض کاشانی، ملامحسن، محجه البیضاء، قم، ۱۳۸۳.
۳۰. قانع، احمدعلی، علل انحطاط تمدنها از دیدگاه قرآن، چاپ اول، ۱۳۷۹.
۳۱. کلینی، محمد بن یعقوب، فروع کافی.
۳۲. متقی هندی، علاء الدین علی بن حسام، کنز العمال.
۳۳. مجلسی، محمدباقر بن محمدتقی، بحارالانوار، دارالکتب الاسلامیه.
۳۴. محمد بن مکرم، شیخ تاج الدین، جامع الاخبار، لسان العرب.
۳۵. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، پژوهشکده قرآن و حدیث.
۳۶. المقرئ الفیومی، احمد بن محمد بن علی، المصباح المنیر فی غریب الشرح الکبیر للرامغی، چاپ سوم، ۱۳۸۳.

۳۷. مكارم شيرازي، ناصر، تفسير نمونه، دارالكتب الاسلاميه، ۱۳۸۶.
۳۸. موسوي خميني، سيد روح الله، چاپ اول، قم.
۳۹. موسوي خويي، سيد ابوالقاسم، مصباح الفقاهه، مقرر، توحيد، محمدعلي، ج ۱.
۴۰. نجفي، محمدصادق، سخنان حسين بن علي از مدينه تا كربلا.
۴۱. نراقي، مولي مهدي، علم اخلاق اسلامي، تهران.
۴۲. وحيد خراساني، حسين، منهاج الصالحين، چاپ پنجم، قم.
۴۳. سايت آيت الله سيستاني، سوال و جواب <http://www.sistani.org/persian>